

USTAWA

z dnia 2017 r.

o zmianie ustawy o usługach płatniczych oraz niektórych innych ustaw^{1) 2)}

Art. 1. W ustawie z dnia 19 sierpnia 2011 r. o usługach płatniczych (Dz. U. z 2016 r. poz. 1572 i 1997) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 2 po pkt 25 dodaje się pkt 25a w brzmieniu:

„25a) rachunek zwrotu – nieoprocentowany rachunek techniczny dostawcy prowadzony w celu wykonania obowiązku, o którym mowa w art. 143 ust. 2 zdanie drugie, na który jest dokonywany zwrot kwoty transakcji płatniczej wykonanej z użyciem nieprawidłowego unikatowego identyfikatora;”;

2) w art. 12 w ust. 1 po pkt 3 dodaje się pkt 3a i 3b w brzmieniu:

„3a) płatnikowi w wykonaniu obowiązków określonych w art. 143b oraz art. 143c ust. 6;

3b) innemu dostawcy w wykonaniu obowiązków określonych w art. 143a ust. 1 pkt 2, art. 143b ust. 2 oraz art. 143c ust. 2 i 5;”;

3) w art. 143:

a) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Jeżeli unikatowy identyfikator podany przez użytkownika jest nieprawidłowy, dostawca nie ponosi odpowiedzialności na podstawie art. 144–146. Dostawca płatnika, a w przypadku, o którym mowa w art. 143a ust. 1 pkt 2, również dostawca odbiorcy, są jednak obowiązani podjąć działania w celu odzyskania kwoty transakcji płatniczej wykonanej z użyciem nieprawidłowego unikatowego identyfikatora, w szczególności w trybie i na zasadach określonych w art. 143a–143c. Strony mogą zastrzec w umowie, że dostawca płatnika ma prawo pobrać od płatnika opłatę za odzyskanie środków; przepis art. 36 ust. 2 stosuje się odpowiednio.”;

b) po ust. 2 dodaje się ust. 2a w brzmieniu:

¹⁾ Niniejsza ustawa w zakresie swojej regulacji wdraża dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2015/2366 z dnia 25 listopada 2015 r. w sprawie usług płatniczych w ramach rynku wewnętrznego, zmieniającą dyrektywy 2002/65/WE, 2009/110/WE, 2013/36/UE i rozporządzenie (UE) nr 1093/2010 oraz uchylającą dyrektywę 2007/64/WE (Dz. Urz. UE L 337 z 23.12.2015, str. 35).

²⁾ Niniejszą ustawą zmienia się ustawy: ustawę z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe oraz ustawę z dnia 5 listopada 2009 r. o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych.

„2a. W celu wykonania obowiązku, o którym mowa w ust. 2 zdanie drugie, dostawca prowadzi rachunek zwrotu.”;

4) po art. 143 dodaje się art. 143a–143c w brzmieniu:

„Art. 143a. 1. W celu wykonania obowiązku, o którym mowa w art. 143 ust. 2 zdanie drugie, dostawca płatnika, nie później niż w terminie 3 dni roboczych od dnia dokonania zgłoszenia przez płatnika informacji o transakcji płatniczej wykonanej z użyciem nieprawidłowego unikatowego identyfikatora, w przypadku gdy:

- 1) prowadzi rachunek płatniczy odbiorcy – pisemnie zawiadamia odbiorcę o:
 - a) zgłoszeniu przez płatnika informacji o transakcji płatniczej wykonanej z użyciem nieprawidłowego unikatowego identyfikatora i możliwości dokonania zwrotu kwoty tej transakcji na rachunek zwrotu dostawcy odbiorcy bez pobierania od odbiorcy opłat,
 - b) obowiązku udostępnienia płatnikowi danych osobowych odbiorcy w celu umożliwienia dochodzenia zwrotu kwoty transakcji płatniczej wykonanej z użyciem nieprawidłowego unikatowego identyfikatora, jeżeli odbiorca nie dokona jej zwrotu w terminie miesiąca, o którym mowa w art. 143b ust. 1, od dnia dokonania zgłoszenia,
 - c) dacie upływu terminu miesięcznego, o którym mowa w art. 143b ust. 1,
 - d) numerze rachunku zwrotu;
- 2) nie prowadzi rachunku płatniczego odbiorcy – zwraca się do dostawcy odbiorcy o podjęcie działań w celu odzyskania kwoty transakcji płatniczej wykonanej z użyciem nieprawidłowego unikatowego identyfikatora, przekazując jednocześnie posiadane informacje niezbędne do ich podjęcia.

2. W przypadku, o którym mowa w ust. 1 pkt 2, w celu wykonania obowiązku, o którym mowa w art. 143 ust. 2 zdanie drugie przez dostawcę odbiorcy, przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio.

3. Odbiorca dokonuje zwrotu kwoty transakcji płatniczej wykonanej z użyciem nieprawidłowego unikatowego identyfikatora na rachunek zwrotu dostawcy odbiorcy. Za dokonanie zwrotu dostawca odbiorcy nie może pobierać od odbiorcy opłat ani prowizji.

4. Jeżeli dostawca płatnika prowadzi rachunek płatniczy odbiorcy, a odbiorca dokonał zwrotu kwoty transakcji płatniczej wykonanej z użyciem nieprawidłowego unikatowego identyfikatora, dostawca płatnika, nie później niż w terminie 1 dnia roboczego od uznania rachunku zwrotu kwotą transakcji płatniczej wykonanej z użyciem

nieprawidłowego unikatowego identyfikatora, doprowadza do uznania tą kwotą rachunku płatniczego płatnika, który został nią obciążony.

5. Jeżeli dostawca płatnika nie prowadzi rachunku płatniczego odbiorcy, a odbiorca dokonał zwrotu kwoty transakcji płatniczej wykonanej z użyciem nieprawidłowego unikatowego identyfikatora, dostawca odbiorcy, nie później niż w terminie 1 dnia roboczego od uznania prowadzonego przez siebie rachunku zwrotu, doprowadza do uznania rachunku zwrotu dostawcy płatnika, kwotą transakcji płatniczej wykonanej z użyciem nieprawidłowego unikatowego identyfikatora, a następnie dostawca płatnika nie później niż w terminie 1 dnia roboczego od uznania prowadzonego przez siebie rachunku zwrotu uznaje tą kwotą rachunek płatniczy płatnika, o którym mowa w ust. 4.

6. Jeżeli doprowadzenie do uznania rachunku płatniczego płatnika, o którym mowa w ust. 4 i 5, nie jest możliwe, dostawca płatnika, nie później niż w terminie 3 dni roboczych od uznania rachunku zwrotu, informuje płatnika o możliwości zwrotu kwoty transakcji płatniczej wykonanej z użyciem nieprawidłowego unikatowego identyfikatora na wskazany przez płatnika numer rachunku płatniczego lub poprzez dokonanie wypłaty środków pieniężnych.

7. Jeżeli płatnik wskazał numer rachunku płatniczego, o którym mowa w ust. 6, dostawca płatnika, nie później niż w terminie 1 dnia roboczego od jego wskazania, doprowadza do uznania tego rachunku kwotą transakcji płatniczej wykonanej z użyciem nieprawidłowego unikatowego identyfikatora. Jeżeli płatnik nie wskazał numeru rachunku płatniczego, wypłata środków pieniężnych następuje niezwłocznie na żądanie płatnika.

Art. 143b. 1. Jeżeli działania, o których mowa w art. 143a, w terminie miesiąca od dnia dokonania zgłoszenia, o którym mowa w art. 143a ust. 1, nie doprowadziły do odzyskania kwoty transakcji płatniczej wykonanej z użyciem nieprawidłowego unikatowego identyfikatora, nie później niż w terminie 3 dni roboczych od dnia otrzymania pisemnego żądania płatnika o udostępnienie danych odbiorcy, dostawca płatnika:

- 1) który prowadzi rachunek płatniczy odbiorcy, udostępnia płatnikowi:
 - a) imię i nazwisko lub nazwę odbiorcy,
 - b) miejsce zamieszkania lub siedzibę i adres odbiorcy;
 - 2) który nie prowadzi rachunku płatniczego odbiorcy - zwraca się do dostawcy odbiorcy o przekazanie mu danych, o których mowa w pkt 1
- w celu umożliwienia płatnikowi dochodzenia kwoty transakcji płatniczej wykonanej z użyciem nieprawidłowego unikatowego identyfikatora.

2. W przypadku, o którym mowa w ust. 1 pkt 2, dostawca odbiorcy przekazuje dostawcy płatnika dane, o których mowa w ust. 1 pkt 1, nie później niż w terminie 3 dni roboczych od dnia otrzymania żądania. Dostawca płatnika przekazuje otrzymane dane płatnikowi nie później niż w terminie 3 dni roboczych od dnia ich otrzymania.

Art. 143c. 1. W przypadku usługi przekazu pieniężnego polegającej na transferze środków pieniężnych na rachunek płatniczy dostawcy odbiorcy, świadczonej przez biuro usług płatniczych, płatnikiem, o którym mowa w art. 143a i art. 143b, jest biuro usług płatniczych.

2. Biuro usług płatniczych, nie później niż w terminie 3 dni roboczych od dnia dokonania zgłoszenia przez zlecającego przekaz pieniężny informacji o przekazie pieniężnym wykonanym z użyciem nieprawidłowego unikatowego identyfikatora, zgłasza swojemu dostawcy transakcję płatniczą wykonaną z użyciem nieprawidłowego unikatowego identyfikatora. Art. 143a stosuje się odpowiednio.

3. Zwrot kwoty transakcji płatniczej wykonanej z użyciem nieprawidłowego unikatowego identyfikatora następuje na rachunek płatniczy biura usług płatniczych, który został obciążony kwotą tej transakcji. Jeżeli doprowadzenie do uznania rachunku płatniczego, o którym mowa w zdaniu pierwszym, nie jest możliwe, zwrot kwoty transakcji następuje na inny rachunek wskazany przez biuro usług płatniczych.

4. Biuro usług płatniczych, nie później niż w terminie 3 dni roboczych od uznania rachunku płatniczego, o którym mowa w ust. 3, kwotą transakcji płatniczej wykonanej z użyciem nieprawidłowego unikatowego identyfikatora, informuje zlecającego przekaz pieniężny o możliwości zwrotu kwoty tej transakcji poprzez dokonanie wypłaty środków pieniężnych. Wypłata następuje niezwłocznie na żądanie zlecającego przekaz pieniężny.

5. Jeżeli działania, o których mowa w ust. 2-4, nie doprowadziły do odzyskania kwoty transakcji płatniczej wykonanej z użyciem nieprawidłowego unikatowego identyfikatora w terminie miesiąca od dnia zgłoszenia, o którym mowa w ust. 2, biuro usług płatniczych, nie później niż w terminie 3 dni roboczych od dnia otrzymania pisemnego żądania zlecającego przekaz pieniężny o udostępnienie danych odbiorcy, o których mowa w art. 143b ust. 1 pkt 1, pisemnie przekazuje żądanie swojemu dostawcy. Art. 143b stosuje się odpowiednio.

6. Biuro usług płatniczych przekazuje otrzymane dane zlecającemu przekaz pieniężny, nie później niż w terminie 3 dni roboczych od dnia ich otrzymania od swojego dostawcy.”;

5) po art. 153b dodaje się art. 153c w brzmieniu:

„Art. 153c. Płatnik, który pozyskuje i wykorzystuje dane, o których mowa w art. 143b ust. 1 w innym celu niż dochodzenie kwoty transakcji płatniczej wykonanej z użyciem nieprawidłowego unikatowego identyfikatora, podlega grzywnie do 30 000 zł.”.

Art. 2. W ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (Dz. U. z 2016 r. poz. 1988, z późn. zm.³⁾) w art. 105 w ust. 1:

1) po pkt 1e dodaje się pkt 1f w brzmieniu:

„1f) dostawcom usług płatniczych w rozumieniu ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o usługach płatniczych, w zakresie niezbędnym do wykonania obowiązków określonych w art. 143a ust. 1 pkt 2, art. 143b ust. 2 i art. 143c ust. 2 i 5 tej ustawy;”;

2) w pkt 2 po lit. m dodaje się lit. ma w brzmieniu:

„ma) płatnika w rozumieniu ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o usługach płatniczych, w zakresie określonym w art. 143b oraz art. 143c ust. 6 tej ustawy;”.

Art. 3. W ustawie z dnia 5 listopada 2009 r. o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych (Dz. U. z 2016 r. poz. 1910, z późn. zm.⁴⁾) w art. 9f w ust. 1 po pkt 5b dodaje się pkt 5c i 5d w brzmieniu:

„5c) płatnikowi w rozumieniu ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o usługach płatniczych, w zakresie określonym w art. 143b oraz art. 143c ust. 6 tej ustawy;

5d) dostawcy usług płatniczych w rozumieniu ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o usługach płatniczych, w zakresie określonym w art. 143a ust. 1 pkt 2, art. 143b ust. 2 i art. 143c ust. 2 i 5 tej ustawy;”.

Art. 4. Ustawa wchodzi w życie po upływie 3 miesięcy od dnia ogłoszenia.

³⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2016 r. poz. 1997 i 2260 oraz z 2017 r. poz. 85, 724, 768 i 791.

⁴⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2016 r. poz. 1948 i 1997 oraz z 2017 r. poz. 60, 85, 245 i 768.

UZASADNIENIE

Celem projektu ustawy o zmianie ustawy o usługach płatniczych oraz niektórych innych ustaw jest zmiana przepisów regulujących problematykę transakcji płatniczych wykonanych z użyciem nieprawidłowego unikatowego identyfikatora. Projektowane przepisy mają umożliwić skuteczne odzyskiwanie kwot transakcji płatniczych wykonanych z użyciem błędnych numerów rachunków płatniczych, których to kwot płatnikom nie udało się odzyskać w wyniku działań podejmowanych przez ich dostawcę.

Projekt ustawy stanowi częściowe wdrożenie do polskiego porządku prawnego, tj. w zakresie art. 88, postanowień dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2015/2366 z dnia 25 listopada 2015 r. w sprawie usług płatniczych w ramach rynku wewnętrznego, zmieniającej dyrektywy 2002/65/WE, 2009/110/WE, 2013/36/UE i rozporządzenie (UE) nr 1093/2010 oraz uchylającej dyrektywę 2007/64/WE (Dz. Urz. UE L 337 z 23.12.2015, str. 35), zwanej dalej „dyrektywą PSD2”. Celem transponowanego postanowienia dyrektywy PSD2 jest wyposażenie dostawcy usług płatniczych w uprawnienie do przekazania płatnikowi informacji umożliwiających mu zgłoszenie roszczenia prawnego w celu odzyskania kwoty transakcji płatniczej wykonanej z użyciem błędnego unikatowego identyfikatora w przypadku, gdy odbiorca nie odda tej kwoty dobrowolnie, a także stworzenie podstawy prawnej do podjęcia tych działań we współpracy dostawcy płatnika z dostawcą odbiorcy.

Przed wejściem w życie ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o usługach płatniczych (Dz. U. z 2016 r. poz. 1572, z późn. zm.), zwanej dalej „ustawą o usługach płatniczych”, banki i spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe, zwane dalej „SKOK-ami”, wykonujące zlecenia płatnicze poprzez wykonywanie usług polecenia przelewu, obowiązane były do weryfikacji prawidłowości nie tylko numeru rachunku, ale także innych danych posiadacza rachunku (odbiorcy), w szczególności jego imienia i nazwiska. Zlecenie płatnicze było uważane za wykonane prawidłowo wówczas, gdy odbiorca podany w zleceniu płatniczym był faktycznie posiadaczem danego rachunku. W sytuacji, gdy bank lub SKOK wykonał transakcję mimo błędów w tym obszarze (np. dokonano transferu środków na rachunek inny niż ujęty w zleceniu płatniczym lub też numer rachunku podany w zleceniu przelewu był błędny, tj. nie należał do osoby wskazanej w tym zleceniu), po stronie

zlecającego przelew (klienta banku lub SKOK-u) aktualizowała się możliwość skutecznego dochodzenia zwrotu środków od tego podmiotu.

Sytuacja uległa zmianie w związku z wejściem w życie z dniem 24 października 2011 r. ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o usługach płatniczych wdrażającej w zakresie swojej regulacji postanowienia dyrektywy 2007/64/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 13 listopada 2007 r. w sprawie usług płatniczych w ramach rynku wewnętrznego zmieniającej dyrektywę 97/7/WE, 2002/65/WE, 2005/60/WE i 2006/48/WE i uchylającej dyrektywę 97/5/WE, (tzw. *Payment Services Directive*), zwanej dalej „dyrektywą PSD1”, będącej dyrektywą tzw. pełnej harmonizacji. Pełna harmonizacja opiera się na restrykcyjnym wyznaczeniu treści implementowanych regulacji, zapewniającym jednolitość standardów regulacji we wszystkich państwach członkowskich. Dyrektywa, a w ślad za nią ustawa o usługach płatniczych, wprowadziła zasadę, że transakcja płatnicza powinna zostać zrealizowana zgodnie z tzw. regułą D+1, czyli najpóźniej w następnym dniu roboczym po jej zleceniu. W rezultacie, na mocy art. 143 ustawy o usługach płatniczych, transakcja płatnicza może być wykonana tylko i wyłącznie na podstawie unikatowego identyfikatora (którym w praktyce jest najczęściej numer rachunku), a więc niezależnie od podania innych danych, identyfikujących potencjalnego odbiorcę. Zatem w sytuacji, w której w treści zlecenia płatniczego wskazany został unikatowy identyfikator, dostawca nie ma obowiązku sprawdzania ani weryfikowania innych informacji dodatkowych. Stąd też, nawet w przypadku, w którym z podanych przez klienta informacji dodatkowych wynika, iż identyfikator został podany błędnie, dostawca nie ma obowiązku weryfikowania niezgodności w tym zakresie i nie ponosi z tego tytułu odpowiedzialności. Należy również podkreślić, że podanie w zleceniu przelewu nieprawidłowego numeru rachunku odbiorcy nie zmienia faktu, że transakcja została prawidłowo autoryzowana (czyli wyrażono na jej przeprowadzenie zgodę w sposób przewidziany w umowie, np. za pomocą kodu SMS). Z kolei dostawca w sposób należyty wykonał zobowiązanie, przelewając kwotę na rachunek wskazany przez klienta. Wynika to wprost z art. 143 ustawy o usługach płatniczych, zgodnie z którym zlecenie płatnicze uznaje się za wykonane na rzecz właściwego odbiorcy, jeżeli zostało wykonane zgodnie z unikatowym identyfikatorem, czyli wskazanym przez klienta numerem rachunku odbiorcy. Jeżeli unikatowy identyfikator podany przez klienta jest nieprawidłowy, dostawca nie ponosi odpowiedzialności za niewykonanie lub nienależyte wykonanie transakcji płatniczej. Oznacza to, że dostawca usług płatniczych i jednocześnie podmiot wykonujący technicznie polecenie przelewu (w uproszczeniu, gdyż w łańcuchach płatności

zaangażowane są jeszcze inne podmioty, np. izby rozliczeniowe), ma obowiązek weryfikacji, czy numer rachunku płatniczego jest prawidłowy. Weryfikacja nie polega jednak na sprawdzeniu, czy faktycznie wskazany w zleceniu przelewu rachunek należy do osoby podanej przez zlecającego przelew w zleceniu płatniczym (o ile takie dane w ogóle zostały podane), lecz czy rachunek ten spełnia techniczne wymagania (np. czy posiada wystarczającą liczbę cyfr, zgodną z odpowiednimi standardami).

Obowiązująca regulacja prawna przewiduje środki ochrony zlecającego transakcję płatniczą, jednak w ocenie projektodawcy nie zawsze prowadzą one finalnie do skutecznego odzyskania środków pieniężnych utraconych w wyniku wykonania omyłkowej transakcji (wpłaty lub transferu środków) z użyciem błędnego unikatowego identyfikatora. Ustawa o usługach płatniczych przewiduje, że dostawca usług płatniczych jest obowiązany podjąć działania w celu odzyskania kwoty transakcji płatniczej (art. 143 ust. 2 zdanie drugie ustawy). W tym celu dostawca usług płatniczych, w przypadku gdy odbiorca transakcji jest klientem tego samego dostawcy co zlecający przelew, powinien wystąpić do tego klienta z wnioskiem o zwrot kwoty przekazanej na rachunek klienta lub o zgodę na udostępnienie danych odbiorcy przelewu. Banki i SKOK-i nie mogą jednak samodzielnie udostępnić danych odbiorcy przelewu (tj. przekazać informacji, do kogo trafiły omyłkowo przelane środki) z uwagi na obowiązującą tajemnicę bankową (w przypadku banków) czy zawodową (w przypadku SKOK-ów). Jednocześnie należy wskazać na uprawnienie posiadacza rachunku do wyrażenia zgody, w trybie art. 104 ust. 3 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (Dz. U. z 2016 r. poz. 1988, z późn. zm.), zwanej dalej „Prawem bankowym”, do przekazania przez bank jego danych stanowiących tajemnicę bankową osobie, która zleciła „błędną” transakcję płatniczą (bank może podać te informacje, o ile odbiorca takiego przelewu wyrazi na to zgodę). Z kolei w przypadku zlecenia płatniczego wykonanego na podstawie nieprawidłowego identyfikatora, gdy odbiorca transakcji nie jest klientem tego samego banku co zlecający przelew, bank powinien wystąpić do banku odbiorcy przelewu, a ten bank do odbiorcy przelewu, z wnioskiem o zgodę na udostępnienie danych tego odbiorcy lub o zwrot kwoty przekazanej na rachunek tego klienta. Taka sama zasada odnosi się do wszystkich dostawców usług płatniczych.

Podkreślenia wymaga także fakt, że w obecnym stanie prawnym, w trybie art. 143 ust. 2 ustawy o usługach płatniczych oraz na podstawie regulacji Prawa bankowego i ustawy z dnia 5 listopada 2009 r. o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych (Dz. U. z 2016 r. poz. 1910, z późn. zm.), dostawca usług płatniczych nie jest uprawniony do

podejmowania dalej idących kroków celem odzyskania kwoty transakcji płatniczej wykonanej z użyciem nieprawidłowego unikatowego identyfikatora. W konsekwencji zatem skuteczność działań podjętych w celu odzyskania kwoty transakcji płatniczej wykonanej z użyciem nieprawidłowego unikatowego identyfikatora zależy *de facto* tylko od woli odbiorcy – posiadacza rachunku, na którego rachunek trafiły środki.

Osobie, która w sposób omyłkowy zleciła wykonanie transakcji płatniczej z wykorzystaniem polecenia przelewu, podając nieprawidłowy numer rachunku odbiorcy, przysługuje, na podstawie art. 405 w zw. z art. 410 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 2016 r. poz. 380, z późn. zm.), roszczenie o zwrot przelanej kwoty tytułem bezpodstawnego wzbogacenia. W praktyce skuteczne wniesienie takiego powództwa będzie niemożliwe, jeżeli zleceniodawca przelewu nie znajduje się w posiadaniu danych osobowych odbiorcy przelewu. Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2016 r. poz. 1822, z późn. zm.) wymaga bowiem od wnoszącego pozew wskazania w pozwie m.in. imienia i nazwiska (lub nazwy) pozwanego, oznaczenia jego miejsca zamieszkania lub siedziby (art. 187 w zw. z art. 126 Kodeksu postępowania cywilnego).

Zarówno z praktyki Rzecznika Finansowego, do którego zwracają się klienci podmiotów rynku finansowego, jak i doświadczeń Biura Interwencyjnej Pomocy Prawnej Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, wynika, że rozwiązania przewidziane w ustawie o usługach płatniczych, w celu odzyskania błędnie przetransferowanych kwot pieniężnych, są niewystarczające.

Uchybienia w regulacji dyrektywy PSD1 w tym zakresie dostrzegł także ustawodawca unijny, który w dyrektywie PSD2 zawarł w tej materii odmienne niż w dyrektywie PSD1 uregulowania. W art. 88 ust. 3 dyrektywy PSD2 stwierdza się, iż *w przypadku gdy pobranie środków pieniężnych zgodnie z akapitem pierwszym nie jest możliwe, dostawca usług płatniczych płatnika dostarcza płatnikowi, na pisemny wniosek, wszystkie informacje dostępne dla dostawcy usług płatniczych płatnika i istotne dla płatnika, aby mógł on zgłosić roszczenie prawne w celu odzyskania środków pieniężnych*. Oznacza to, że ustawodawca unijny również zauważa wagę problemu, który pozostał nierozwiązany na gruncie dyrektywy PSD1 oraz – tym samym – ustawy o usługach płatniczych. Dyrektywa PSD2 nakazuje państwom członkowskim rozwiązanie tego problemu. Termin na implementację dyrektywy PSD2 upływa w styczniu 2018 r. Niniejszy projekt ustawy o zmianie ustawy o usługach płatniczych oraz niektórych innych ustaw, będący inicjatywą ustawodawczą Prezydenta Rzeczypospolitej

Polskiej, zmierza do umożliwienia płatnikom, którzy dokonali omyłkowych transakcji (wpłaty lub transferu środków) ze względu na podanie błędnego unikatowego identyfikatora w zleceniu płatniczym, skutecznego dochodzenia utraconych środków. Transponuje on w tym zakresie postanowienia dyrektywy PSD2 i daje narzędzie do skutecznego dochodzenia roszczeń z tytułu nienależnego świadczenia wobec odbiorcy przelewu, który otrzymał środki pieniężne w wyniku podania błędnego unikatowego identyfikatora.

Propozycję zainicjowania omówionych powyżej zmian przedstawił Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej Rzecznik Finansowy. Prace nad tym problemem prowadzone były w ramach Zespołu Analiz Systemowych, powołanego w Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w celu formułowania propozycji zmian obowiązujących regulacji prawnych w oparciu o sprawy obywateli, które były przedmiotem rozpoznania przez Biuro Interwencyjnej Pomocy Prawnej Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej lub zaproszonych do współpracy w ramach Zespołu przedstawicieli: Rzecznika Praw Dziecka, Rzecznika Praw Obywatelskich, Rzecznika Praw Pacjenta oraz Rzecznika Finansowego.

Projekt, przed ustaleniem ostatecznego brzmienia, był przedmiotem konsultacji z Ministrem Finansów, Prezesem Narodowego Banku Polskiego, Komisją Nadzoru Finansowego oraz Związkiem Banków Polskich. Zgłoszone w ramach konsultacji uwagi zostały przez projektodawcę w przeważającej mierze uwzględnione. Projekt w przedkładanym brzmieniu uzyskał pozytywną rekomendację Zespołu Analiz Systemowych.

SZCZEGÓŁOWE OMÓWIENIE PROPOZYCJI ZMIAN ZAWARTYCH W PROJEKCIE USTAWY

I. Zmiany w ustawie o usługach płatniczych.

Art. 1 pkt 1 projektowanej ustawy (dodawany pkt 25a w art. 2 ustawy o usługach płatniczych).

Przepis wprowadza definicję rachunku zwrotu, który będzie stanowił nieoprocentowany rachunek techniczny dostawcy, prowadzony w celu realizacji obowiązku, o którym mowa w art. 143 ust. 2 zdanie drugie.

Art. 1 pkt 2 projektowanej ustawy (dodawane pkt 3a i 3b w art. 12 ust. 1 ustawy o usługach płatniczych).

Art. 12 ust. 1 ustawy o usługach płatniczych zawiera katalog sytuacji, w których przekazywanie informacji objętej tajemnicą zawodową nie narusza obowiązku zachowania tajemnicy zawodowej. Ze względu na istotę rozwiązań zawartych w projekcie ustawy, ww. katalog został rozszerzony o przypadki przekazania informacji objętej tajemnicą zawodową:

- 1) płatnikowi – w celu umożliwienia odzyskania kwoty błędnie wykonanej transakcji płatniczej;
- 2) innym dostawcom – w celu wykonania przez nich nałożonych ustawą obowiązków, zmierzających do ułatwienia płatnikowi odzyskania kwoty błędnie wykonanej transakcji płatniczej.

Art. 1 pkt 3 projektowanej ustawy (zmiany w art. 143 ustawy o usługach płatniczych):

1) zmiana w art. 143 ust. 2 ustawy o usługach płatniczych.

Wprowadzane w lit. a zmiany dotyczą zdania drugiego i trzeciego w ust. 2 w art. 143 ustawy o usługach płatniczych. Obecnie, literalne brzmienie tego przepisu wskazuje, że obowiązek podjęcia działań w celu odzyskania kwoty transakcji płatniczej nałożony został tylko i wyłącznie na dostawcę płatnika. Proponowana zmiana zmierza do tego, aby w przypadkach, w których rachunek płatniczy płatnika nie jest prowadzony przez dostawcę prowadzącego rachunek płatniczy odbiorcy, również dostawca odbiorcy obowiązany był do podjęcia odpowiednich działań, mających na celu odzyskanie kwoty transakcji płatniczej wykonanej z użyciem nieprawidłowego unikatowego identyfikatora. Nadanie nowego brzmienia przepisowi jest również uzasadnione treścią art. 88 ust. 3 zdanie drugie dyrektywy PSD2, który stanowi, że *dostawca usług płatniczych odbiorcy współpracuje w podejmowaniu tych działań, również w drodze przekazywania dostawcy usług płatniczych płatnika wszystkich stosownych informacji na potrzeby pobrania środków pieniężnych*. Zmiana w zdaniu trzecim służy uniknięciu wątpliwości związanych z tym, że opłata za odzyskanie środków może być pobrana jedynie od płatnika, jeżeli możliwość taką przewiduje łącząca go z jego odbiorcą umowa.

2) dodanie do art. 143 ustawy o usługach płatniczych ust. 2a.

Przepis nakłada na wszystkich dostawców usług płatniczych obowiązek prowadzenia nieprocentowanego, technicznego rachunku, w celu wykonania obowiązków i działań zmierzających do odzyskania kwoty transakcji płatniczej wykonanej z użyciem nieprawidłowego unikatowego identyfikatora (obowiązku wynikającego z art. 143 ust. 2 zdanie drugie ustawy o usługach płatniczych). Dostawcy usług płatniczych obowiązani będą do prowadzenia rachunku zwrotu, czyli rachunku technicznego – specjalnego przeznaczenia, lub rachunków zwrotu generowanych każdorazowo w sytuacji uruchomienia procedury zwrotu środków – wyłącznie na potrzeby przeprowadzenia konkretnego procesu. Wolą projektodawcy jest, aby zobowiązując dostawców do realizacji obowiązku określonego w art. 143 ust. 2 zdanie drugie ustawy o usługach płatniczych, za pośrednictwem rachunku zwrotu, pozostawić im swobodę wyboru prowadzenia jednego lub wielu rachunków zwrotu generowanych każdorazowo, w sytuacji uruchomienia procedury zwrotu środków. Celem tego rodzaju rachunku będzie „tymczasowe przechowywanie” środków pieniężnych zwróconych przez odbiorcę, który otrzymał te środki omyłkowo, w wyniku transakcji wykonanej z użyciem nieprawidłowego unikatowego identyfikatora. Podstawowym celem prowadzenia tego rodzaju rachunku będzie ochrona danych osobowych odbiorcy błędnej transakcji, który nie powinien być narażony na ujawnienie swoich danych w sytuacji, gdy nie ponosi żadnej odpowiedzialności związanej z otrzymaniem nienależnych mu środków.

Obecnie, odbiorca błędnej transakcji, dokonując tradycyjnego przelewu celem zwrotu bezpodstawnie otrzymanych środków, ujawnia swoje dane osobowe, a czasem również dane adresowe. Proponowana regulacja gwarantuje, że również dostawca odbiorcy, dokonując zwrotu na rachunek zwrotu dostawcy płatnika, nie będzie znał danych klienta dostawcy płatnika. Rachunek lub rachunki będą miały charakter techniczny (wewnętrzny) i będą mogły być generowane wyłącznie dla potrzeb realizacji celu, jakim jest zwrot środków płatnikowi. W szczególności, rachunki te nie będą rachunkami płatniczymi w rozumieniu ustawy o usługach płatniczych, rachunkami bankowymi w rozumieniu Prawa bankowego, ani rachunkami w rozumieniu ustawy o SKOK.

Art. 1 pkt 4 projektowanej ustawy (dodawane art. 143a-143c do ustawy o usługach płatniczych).

1) dodawany art. 143a do ustawy o usługach płatniczych:

ust. 1 i 2

Przepis ust. 1 zakłada, że dostawca płatnika, otrzymując od płatnika zgłoszenie o transakcji płatniczej wykonanej z użyciem nieprawidłowego unikatowego identyfikatora, w terminie 3 dni roboczych od dokonania takiego zgłoszenia, zobowiązany jest podjąć określone w tym przepisie działania. Jeżeli prowadzi on rachunek płatniczy odbiorcy, pisemnie zawiadamia odbiorcę o fakcie zgłoszenia wykonania tego rodzaju transakcji, możliwości dokonania zwrotu kwoty transakcji na rachunek zwrotu dostawcy bez pobierania od odbiorcy opłat oraz numerze tego rachunku. Ponadto, dostawca obowiązany będzie pisemnie poinformować odbiorcę o dacie i skutkach upływu terminu miesięcznego, o którym mowa w art. 143b ust. 1, a więc o konsekwencjach wynikających z braku dokonania zwrotu środków, tj. o tym, że wówczas na żądanie płatnika dostawca przekaze mu dane odbiorcy niezbędne do wniesienia powództwa celem odzyskania tych środków. Projektowany przepis art. 143a ust. 1 pkt 1 obejmuje sytuację, w której dostawca płatnika jest jednocześnie dostawcą odbiorcy. Natomiast w pkt 2 przepis ten zawiera obowiązek dla dostawcy płatnika, aby w przypadku, gdy nie prowadzi rachunku płatniczego odbiorcy, wystąpił w terminie 3 dni roboczych od otrzymania zgłoszenia płatnika o wykonaniu transakcji płatniczej z użyciem nieprawidłowego unikatowego identyfikatora, do dostawcy odbiorcy o podjęcie działań, w celu odzyskania kwoty transakcji płatniczej wykonanej z użyciem nieprawidłowego unikatowego identyfikatora, i przekazał mu dane niezbędne dla podjęcia tych działań.

Projektowany przepis art. 143 ust. 2 obejmuje sytuację, w której dostawca odbiorcy otrzymuje od dostawcy płatnika informację o transakcji wykonanej z użyciem nieprawidłowego unikatowego identyfikatora, w celu podjęcia działań mających doprowadzić do odzyskania kwoty transakcji płatniczej wykonanej z użyciem nieprawidłowego unikatowego identyfikatora, wraz z danymi niezbędnymi do podjęcia tych działań. Przepis ten zawiera zatem obowiązek dla dostawcy odbiorcy. W tym przypadku, dostawca odbiorcy obowiązany będzie do odpowiedniego zastosowania ust. 1, tzn. w terminie 3 dni roboczych od otrzymania takiego zgłoszenia, będzie musiał poinformować o tym fakcie odbiorcę, jednocześnie wskazując mu numer swojego rachunku zwrotu (rachunku dostawcy odbiorcy), na który powinien nastąpić zwrot otrzymanych przez niego środków. Ponadto, we wskazanym terminie, dostawca obowiązany będzie poinformować odbiorcę o dacie i skutkach upływu terminu miesięcznego, o którym mowa w art. 143b, a więc o konsekwencjach wynikających z braku dokonania zwrotu środków, tj. o tym, że skutkiem braku dobrowolnego zwrotu będzie przekazanie, na żądanie płatnika, danych odbiorcy niezbędnych do wniesienia powództwa,

celem odzyskania tych środków. Płatnik otrzyma te dane od swojego dostawcy (projektowany art. 143b ust. 2 zd. 2 ustawy o usługach płatniczych), zaś dostawca płatnika otrzyma te dane od dostawcy odbiorcy, zgodnie z projektowanym art. 143b ust. 2 zd. 1 ustawy o usługach płatniczych.

ust. 3

Projektowany przepis ma na celu wskazanie rachunku zwrotu dostawcy odbiorcy, jako właściwego do zwrotu kwoty transakcji płatniczej wykonanej z użyciem nieprawidłowego unikatowego identyfikatora. Niemniej, zgodnie z projektowanym art. 143a ust. 1 pkt 1 lit. a ustawy o usługach płatniczych, zwrot kwoty omyłkowo wykonanej transakcji jest prawem a nie obowiązkiem odbiorcy. Jednakowoż brak zwrotu, może powodować konsekwencję polegającą na tym, iż na żądanie płatnika otrzyma on dane odbiorcy niezbędne do wniesienia powództwa celem odzyskania tych środków. Zdanie drugie tego ustępu wskazuje, że za dokonanie zwrotu kwoty transakcji płatniczej wykonanej z użyciem nieprawidłowego unikatowego identyfikatora dostawca odbiorcy nie pobiera opłat ani prowizji od odbiorcy. Celem wprowadzanej normy jest wykluczenie sytuacji, w której odbiorca dokonujący zwrotu, obciążany będzie jakimikolwiek kosztami z tego tytułu. Art. 143 ust. 2 ustawy nie wyklucza natomiast obciążenia takimi kosztami – na podstawie odpowiednich postanowień umownych – płatnika, ani też ewentualnych wzajemnych rozliczeń między dostawcą płatnika i dostawcą odbiorcy w tym zakresie.

ust. 4

Projektowany przepis reguluje sytuację, w której rachunek odbiorcy jest prowadzony przez dostawcę płatnika, a odbiorca dokonał zwrotu kwoty transakcji płatniczej wykonanej z użyciem nieprawidłowego unikatowego identyfikatora na rachunek zwrotu. W sytuacji tej dostawca płatnika, nie później niż w terminie 1 dnia roboczego od uznania rachunku zwrotu kwotą ww. transakcji płatniczej, doprowadza do uznania tą kwotą rachunku płatniczego płatnika, który został nią obciążony. Zasadą będzie zatem dokonywanie zwrotu kwoty transakcji na rachunek, z którego transakcja została wykonana.

ust. 5

Zgodnie z projektowanym przepisem, w przypadku, w którym dostawca płatnika nie prowadzi rachunku płatniczego odbiorcy, a odbiorca dokonał zwrotu kwoty transakcji wykonanej z użyciem nieprawidłowego unikatowego identyfikatora na rachunek zwrotu

dostawcy odbiorcy, dostawca odbiorcy, nie później niż w terminie 1 dnia roboczego od uznania rachunku zwrotu, doprowadza do uznania rachunku zwrotu dostawcy płatnika, kwotą ww. transakcji płatniczej, a następnie dostawca płatnika nie później niż w terminie 1 dnia roboczego od uznania prowadzonego przez siebie rachunku zwrotu, doprowadza do uznania rachunku płatnika, który został obciążony kwotą omyłkowo dokonanej transakcji płatniczej. Zwrot nie następuje zatem ani bezpośrednio na rachunek płatniczy płatnika, ani też na rachunek zwrotu dostawcy płatnika, co podyktowane jest chęcią zapewnienia ochrony danych osobowych odbiorcy, a także ewentualnej tajemnicy przedsiębiorstwa dostawców. Dostawca odbiorcy, otrzymawszy kwotę na rachunek zwrotu, następnie zobowiązany jest doprowadzić do uznania rachunku technicznego dostawcy płatnika.

ust. 6

W przypadku, w którym doprowadzenie do uznania rachunku płatnika nie jest możliwe, przykładowo z powodu rozwiązania umowy rachunku, wówczas dostawca płatnika, nie później niż w terminie 3 dni roboczych od uznania rachunku zwrotu, informuje płatnika o możliwości dokonania wypłaty środków pieniężnych albo wskazania numeru innego rachunku płatniczego. Podkreślenia wymaga, że wskazanie innego rachunku płatniczego, na który ma być dokonany zwrot kwoty omyłkowo dokonanej transakcji płatniczej, możliwe będzie tylko wówczas, jeżeli zwrot tej kwoty na rachunek domyślny, a więc ten, który został obciążony kwotą omyłkowo dokonanej transakcji płatniczej, okaże się obiektywnie niemożliwy i płatnik nie korzysta z możliwości dokonania wypłaty środków pieniężnych.

ust. 7

W sytuacji, w której brak jest możliwości zwrotu kwoty transakcji na rachunek płatnika, z którego transakcja została dokonana i płatnik wskazał numer innego rachunku płatniczego – dostawca płatnika, nie później niż w terminie 1 dnia roboczego od tego wskazania, doprowadza do uznania wskazanego rachunku płatniczego płatnika kwotą transakcji płatniczej wykonanej z użyciem nieprawidłowego unikatowego identyfikatora. W przypadku, w którym zwrot kwoty transakcji płatniczej nie może być dokonany na rachunek, z którego transakcja została wykonana, a płatnik nie wskaże numeru innego rachunku płatniczego, wypłata środków pieniężnych następuje niezwłocznie na żądanie płatnika.

2) dodawany art. 143b do ustawy o usługach płatniczych:

ust. 1

Przepis ma na celu umożliwienie płatnikowi, który wykonał transakcję płatniczą z użyciem nieprawidłowego unikatowego identyfikatora, wniesienie powództwa do sądu celem odzyskania błędnie przelanej kwoty. Kodeks postępowania cywilnego, jako warunek formalny takiego powództwa, wymaga od wnoszącego pozew wskazania w pozwie m.in. imienia i nazwiska (lub nazwy) pozwanego, oznaczenia jego miejsca zamieszkania lub siedziby (art. 187 w zw. z art. 126 § 1 i 2 Kodeksu postępowania cywilnego). Brak wskazania tych danych powoduje odrzucenie pozwu. Odnośnie ustalenia innych danych, których wskazanie w pozwie jest obowiązkowe, tj. numeru PESEL pozwanego będącego osobą fizyczną lub numeru w Krajowym Rejestrze Sądowym, a w przypadku jego braku – numeru w innym właściwym rejestrze, ewidencji lub NIP pozwanego niebędącego osobą fizyczną, wskazać należy, iż ustawodawca w art. 208¹ Kodeksu postępowania cywilnego zawarł obowiązek działania sądu z urzędu. W związku z tym, projektowany przepis zakłada, że w przypadku wyczerpania procedury przewidzianej w art. 143a tej ustawy, tj. jeżeli w terminie miesiąca od dnia zgłoszenia informacji o transakcji płatniczej wykonanej z użyciem nieprawidłowego unikatowego identyfikatora, podejmowane działania dostawców nie doprowadziły do odzyskania kwoty transakcji płatniczej, dostawca płatnika obowiązany będzie przekazać płatnikowi niezbędne dane, enumeratywnie wymienione w projektowanym przepisie. Projektowany przepis obejmuje również sytuację, w której dostawca płatnika nie jest jednocześnie dostawcą odbiorcy – wówczas dostawca płatnika zwraca się do dostawcy odbiorcy o przekazanie mu tych danych .

ust. 2

Projektowany przepis obejmuje sytuację, w której dostawca płatnika nie jest jednocześnie dostawcą odbiorcy. Zobowiązuje on dostawcę odbiorcy do przekazania dostawcy płatnika danych, żądanych zgodnie z ust. 1, nie później niż w terminie 3 dni roboczych od dnia otrzymania żądania od dostawcy płatnika. Ten z kolei przekazuje płatnikowi dane, nie później niż w terminie 3 dni roboczych od dnia otrzymania ich od dostawcy odbiorcy.

3) dodawany art. 143c do ustawy o usługach płatniczych:

ust. 1

Projekt ustawy zmierza również do uregulowania sytuacji, w której zlecający przekaz pieniężny na wskazany rachunek podaje biuro usług płatniczych nieprawidłowy unikatowy identyfikator, w wyniku czego dochodzi do użycia tego identyfikatora przez biuro w ramach dokonywanego transferu środków pieniężnych. Chodzi o usługę przekazu pieniężnego polegającą na transferze środków pieniężnych na rachunek płatniczy dostawcy odbiorcy, świadczoną przez biuro usług płatniczych. W takim przypadku płatnikiem, o którym mowa w projektowanych art. 143a i 143b ustawy, będzie biuro usług płatniczych.

ust. 2

Procedura odzyskania kwoty transakcji wykonanej z użyciem nieprawidłowego unikatowego identyfikatora rozpoczyna się od zgłoszenia informacji o wykonaniu przekazu pieniężnego z użyciem nieprawidłowego unikatowego identyfikatora przez zlecającego przekaz pieniężny. Biuro usług płatniczych, nie później niż w terminie 3 dni roboczych od dnia dokonania zgłoszenia tego faktu, zgłasza swojemu dostawcy transakcję płatniczą wykonaną z użyciem nieprawidłowego unikatowego identyfikatora. Na skutek dokonania tego zgłoszenia, rozpoczęta zostaje procedura przewidziana w przepisach art. 143a, które stosuje się odpowiednio.

ust. 3

W przypadku usługi przekazu pieniężnego polegającej na transferze środków pieniężnych na rachunek płatniczy dostawcy odbiorcy, świadczonej przez biuro usług płatniczych zwrot kwoty transakcji płatniczej dokonywany jest na rachunek biura usług płatniczych, który został obciążony kwotą transakcji płatniczej wykonanej z użyciem nieprawidłowego unikatowego identyfikatora lub inny rachunek wskazany przez biuro usług płatniczych, w przypadku gdy zwrot tej kwoty na rachunek domyślny, a więc ten, który został obciążony kwotą ww. transakcji płatniczej, okaże się obiektywnie niemożliwy. Dodatkowo, mając na uwadze profesjonalny charakter działalności biur usług płatniczych, wyklucza się możliwość dokonania wypłaty środków pieniężnych. Zwrot w każdym wypadku powinien następować na rachunek płatniczy biura usług płatniczych.

ust. 4

W przypadku usługi przekazu pieniężnego polegającej na transferze środków pieniężnych na rachunek płatniczy dostawcy odbiorcy, świadczonej przez biuro usług

płatniczych, po dokonaniu przez odbiorcę zwrotu kwoty transakcji płatniczej, kwota ta zostaje przez biuro wypłacona zlecającemu przekaz płatniczy.

Biuro usług płatniczych, nie później niż w terminie 3 dni roboczych od uznania rachunku płatniczego, kwotą transakcji płatniczej wykonanej z użyciem nieprawidłowego unikatowego identyfikatora, informuje zlecającego przekaz pieniężny o możliwości zwrotu kwoty tej transakcji poprzez dokonanie wypłaty środków pieniężnych. Wypłata następuje niezwłocznie na żądanie zlecającego przekaz pieniężny.

ust. 5

W sytuacji, w której działania zmierzające do odzyskania kwoty transakcji płatniczej wykonanej z użyciem nieprawidłowego unikatowego identyfikatora nie doprowadziły do dobrowolnego zwrócenia tej kwoty w terminie miesiąca od dnia dokonania zgłoszenia przez zlecającego przekaz pieniężny, zlecający przekaz pieniężny może wystąpić z żądaniem o udostępnienie danych odbiorcy transakcji płatniczej. Biuro usług płatniczych, nie później niż w terminie 3 dni roboczych, od dnia otrzymania pisemnego żądania zlecającego przekaz pieniężny o udostępnienie danych, pisemnie przekazuje żądanie swojemu dostawcy. Poprzez odpowiednie stosowanie przepisu art. 143b, rozpoczęta zostaje procedura przewidziana w tym przepisie.

ust. 6

Biuro usług płatniczych przekazuje otrzymane dane zlecającemu przekaz pieniężny, nie później niż w terminie 3 dni roboczych, od dnia ich otrzymania od swojego dostawcy.

Art. 1 pkt 5 projektowanej ustawy (dodawany art. 153c do ustawy o usługach płatniczych).

Projektowane w ustawie przepisy mogą generować ryzyko, iż podejmowane będą próby działań wykorzystujących procedurę (m.in. w wyniku realizacji obowiązków wynikających z projektowanego art. 143b ustawy o usługach płatniczych, zobowiązujących dostawców do ujawniania danych osobowych odbiorców, którzy otrzymali mylnie przetransferowane środki), w celu nielegalnego pozyskiwania danych osobowych. Ryzyko to nie wydaje się duże, niemniej wnioskodawca w projekcie przewidział środki zmierzające do powstrzymania tego rodzaju działań. Po pierwsze, koniecznym jest wyczerpanie procedury, o której mowa w art. 143a ustawy o usługach płatniczych. Ujawnienie danych, o których

mowa w projektowanym art. 143b ust. 1 ustawy o usługach płatniczych, nastąpi tylko i wyłącznie wówczas, gdy odbiorca nie dokona dobrowolnego zwrotu kwoty transakcji płatniczej wykonanej z użyciem nieprawidłowego unikatowego identyfikatora. Zatem w tych wszystkich wypadkach, w których nastąpi zwrot całej kwoty, nie dojdzie do ujawnienia danych odbiorcy.

Po drugie, w projektowanym art. 153c ustawy zaproponowano przepis karny, przewidujący odpowiedzialność karną za występki polegający na pozyskiwaniu i wykorzystywaniu przez płatnika danych, o których mowa w projektowanym art. 143b ust. 1, w innym celu niż dochodzenie kwoty transakcji płatniczej wykonanej z użyciem nieprawidłowego unikatowego identyfikatora. Jedynym celem, w jakim wprowadzany jest art. 143b do ustawy o usługach płatniczych, jest umożliwienie płatnikowi odzyskania mylnie przetransferowanej kwoty, z uwagi na błędne podanie w zleceniu płatniczym unikatowego identyfikatora. W tym celu koniecznym jest pozyskanie danych odbiorcy, co umożliwia wystosowanie wezwania do zapłaty, a także wniesienie powództwa do sądu o zwrot omyłkowo przetransferowanej kwoty tytułem bezpodstawnego wzbogacenia. Samo pozyskanie danych nie będzie więc podlegać odpowiedzialności karnej, nawet gdyby takie powództwo nie zostało wniesione do sądu lub też jeżeli okazałoby się niezasadne. Jednakże pozyskanie tych danych przez płatnika, a następnie wykorzystanie ich w jakikolwiek inny sposób i w jakimkolwiek innym celu, niż odzyskania środków przetransferowanych z powodu zlecenia płatniczego z podaniem nieprawidłowego identyfikatora, podlegać będzie grzywnie do 30.000 zł.

II. Zmiany w ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe oraz ustawie z dnia 5 listopada 2009 r. o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych

Art. 2 i 3 projektu ustawy (art. 105 ust. 1 Prawa bankowego i art. 9f ust. 1 ustawy o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych)

Zmiany mają charakter formalny i są powiązane z projektowanymi art. 143a i 143b ustawy o usługach płatniczych. Mają na celu uniknięcie ewentualnych wątpliwości związanych z obowiązkiem zachowania przez banki tajemnicy bankowej, a przez SKOK-i – tajemnicy zawodowej.

Nie będzie naruszało obowiązku zachowania ani tajemnicy bankowej ani zawodowej przekazanie innym dostawcom informacji i danych, o których mowa w projektowanym 143a ust. 1 pkt 2, art. 143b ust. 2 i art. 143c ust. 2 i 5 ustawy o usługach płatniczych.

Nie będzie również naruszało obowiązku zachowania ani tajemnicy bankowej ani zawodowej przekazanie płatnikowi danych odbiorcy, jeżeli działania, o których mowa w projektowanym art. 143a ustawy o usługach płatniczych, nie doprowadziły do odzyskania kwoty transakcji płatniczej w terminie miesiąca od dnia zgłoszenia dostawcy płatnika transakcji płatniczej wykonanej z użyciem nieprawidłowego unikatowego identyfikatora.

Art. 4 projektu ustawy

W myśl projektowanego art. 4, ustawa wchodzi w życie po upływie 3 miesięcy od dnia jej ogłoszenia. 3-miesięczny okres *vacatio legis* umożliwi bankom oraz SKOK-om przygotowanie się do stosowania wprowadzanych ustawą rozwiązań.

Projekt jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

Projektowana ustawa, w odniesieniu do dostawców usług płatniczych będących małymi i średnimi przedsiębiorcami wprowadzi zasady i procedury, nakładając nowe obowiązki, które mają jednak na celu doprecyzowanie zasad ich współpracy z klientami (płatnikami) oraz innymi dostawcami usług. Tym samym regulacja ta powinna pozytywnie wpłynąć na wykonywaną przez nich działalność gospodarczą.